

 Nemzeti Információgazdálkodási és Módszertani Intézet

Könyvvizsgálat rendszere

Dr. Kántor Béla

330. A könyvvizsgáló válaszai a becsült kockázatokra

Alapvető vizsgálati eljárás, kontrollok tesztelése

- **Alapvető vizsgálati eljárás:** olyan könyvvizsgálati eljárás, amelyet a lényeges hibás állítások feltárása céljából alakítottak ki
  - az adatok tesztelése (ügyletcsoportoké, számlaegyenlegeké)
  - alapvető elemző eljárások
- **Kontrollok tesztelése:** a kontrollok a lényeges hibás állítások megelőzésében, vagy feltárásában és helyesbítésében való működési hatékonyságának értékelésére kialakított könyvvizsgálati eljárás

Követelmények

- A könyvvizsgálónak **átfogó válaszokat kell kialakítania** és végrehajtania a lényeges hibás állítás becsült kockázatainak a kezelésére
  - tapasztaltabb vagy különleges szaktudással rendelkező munkatársak bevonását vagy szakértők alkalmazását
  - általános változtatások végrehajtását a könyvvizsgálati eljárások jellegét, ütemezését vagy terjedelmét illetően (időszak közben helyett, időszak végén)
- A válaszokat befolyásolja:
  - ✓ a könyvvizsgálónak a kontrollkörnyezetre vonatkozóan megszerzett ismerete

Az időpont kérdése

- A könyvvizsgáló a kontrollok teszteléseit vagy az alapvető vizsgálati eljárásokat **év közben vagy az időszak végén** hajthatja végre (magasabb lényeges hibás állítás kockázata → időszak végi időpont)
- ! a könyvvizsgálati eljárásoknak az időszak vége előtt történő végrehajtása segítheti a könyvvizsgálót abban, hogy a jelentős ügyeket a könyvvizsgálat korai szakaszában beazonosítsa (a vezetés segítségével megoldja, kezelje)

Kizárólag időszak végén végrehajtható könyvvizsgálati eljárások

- a pénzügyi kimutatásoknak a számviteli nyilvántartásokkal történő egyeztetése
- pénzügyi kimutatások elkészítése során végrehajtott helyesbítések vizsgálata

A vizsgálati időszakot befolyásoló egyéb tényezők

- a kontrollkörnyezet
- az, hogy mikor áll rendelkezésre a releváns információ
- az az időszak vagy időpont, amelyhez a könyvvizsgálati bizonyíték kapcsolódik

Annál meggyőzőbb könyvvizsgálati bizonyítékot kell szereznie, minél magasabb a könyvvizsgáló által becsült kockázat

→ relevánsabb vagy megbízhatóbb bizonyítékot szerezhet be pl. ha nagyobb hangsúlyt fektet a harmadik féltől származó bizonyíték beszerzésére

A kontrollok tesztelése

- A könyvvizsgálónak a kontrollok tesztelését kell terveznie és végrehajtania, hogy **elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezzen** a releváns kontrollok működési hatékonyságára
- Egyéb könyvvizsgálati eljárásokat kell interjúval együtt végrehajtania (az interjú önmagában nem elegendő)
- Meg kell határoznia, hogy a tesztelendő kontrollok függenek-e egyéb kontrollaktól (közvetett kontrollok), és ha igen, akkor szükséges-e könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni a közvetett kontrollok hatékony működésére vonatkozóan

A kontrollok tesztelésének ütemezése

• 1) Egy évközi időszak során szerzett könyvvizsgálati bizonyíték felhasználása

- könyvvizsgálati bizonyítékot kell beszereznie az adott kontrolloknak az évközi időszak után bekövetkező jelentős változásairól
- meg kell határoznia, hogy milyen további könyvvizsgálati bizonyítékot kell beszereznie a hátralévő időszakra (pl. az évközi időszak során tesztelt konkrét kontrollok, valamint az azokban a tesztelés óta bekövetkezett jelentős változások)

A kontrollok tesztelésének ütemezése

• 2) Korábbi könyvvizsgálatok során szerzett könyvvizsgálati bizonyítékok felhasználása

Ha a könyvvizsgáló korábbi könyvvizsgálatból származó könyvvizsgálati bizonyíték felhasználását tervezi, meg kell vizsgálni, hogy az adott kontrollokban következtek-e be jelentős változások az előző könyvvizsgálatot követően.

- ha történtek jelentős változások: tesztelnie kell a kontrollokat
- ha nem történtek jelentősebb változások: a könyvvizsgálónak legalább minden harmadik könyvvizsgálat során tesztelnie kell a kontrollokat

Alapvető vizsgálati eljárások

- a könyvvizsgálónak alapvető vizsgálati eljárásokat kell terveznie és végrehajtania **minden egyes lényeges ügyletszoport, számlaegyenleg és közzététel tekintetében**
- → szükséges lehet az alapvető vizsgálati eljárások terjedelmének **bővítése**, ha a kontrollok tesztelése elégtelen eredményeket adnak (a tesztelés terjedelmét rendszerint a mintaméret vonatkozásában gondolják át)
- elvégzendők-e külső megerősítési eljárások alapvető könyvvizsgálati eljárásaként?
- ← A könyvvizsgáló például kérheti a gazdálkodó egység és más felek közötti megállapodások, szerződések vagy ügyletek feltételeinek külső megerősítését
- Bizonyos tényezők segíthetnek annak megítélésében, hogy szükség van-e külső megerősítési eljárásokra, ilyen pl.:
  - a megerősítő fél ismeretel a vizsgálat tárgyáról
  - a céltart megerősítő fél válaszadási képessége vagy hajlandósága

Alapvető vizsgálati eljárások

- év közbeni végrehajtása anélkül, hogy egy későbbi időpontban további eljárásokat hajtának végre, **növeli annak kockázatát**, hogy a könyvvizsgáló nem fog feltárni olyan hibás állításokat, amelyek az időszak végén fennállhatnak
- ← **ez a kockázat a hátralévő időszak meghosszabbodásával növekszik**
- Ha év közben olyan hibás állításokat tárnak fel, amelyekre a könyvvizsgáló nem számított a lényeges hibás állítás kockázatának becslésekor, akkor a könyvvizsgálónak értékelnie kell, hogy szükséges-e módosítani a kapcsolódó kockázatbecslést, valamint a hátralévő időszakot lefedő alapvető vizsgálati eljárások tervezett jellegét, ütemezését és terjedelmét.
- ← az ilyen módosítás magában foglalhatja az év közben végrehajtott eljárásoknak az időszak végére történő **kiterjesztését vagy az időszak végén történő megismétlését**

A bemutatás és közzététel megfelelősége

- a könyvvizsgálónak könyvvizsgálati eljárásokat kell végrehajtania annak értékelésére, hogy a pénzügyi kimutatások átfogó prezentálása megfelel-e a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelveknek

~ a pénzügyi információk megfelelő besorolása és leírása
 ~ a pénzügyi kimutatások elrendezése, formája, tartalma, részletezettsége

A könyvvizsgálati bizonyítékok elegendőségének és megfelelőségének értékelése

- a könyvvizsgálónak a könyvvizsgálat lezárása előtt értékelnie kell, hogy a lényeges hibás állítás kockázataira vonatkozó becslések továbbra is helytállóak-e
 előfordulhat például, hogy tudomására juthatnak eltérések a számviteli nyilvántartásban, vagy ellentmondásos vagy hiányzó bizonyítékok → szükséges lehet újraértékelni az eljárásokat
- a könyvvizsgálónak következtetést kell levonnia arra vonatkozóan, hogy elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szereztek-e be
  - Befolyásoló tényezők pl. a rendelkezésre álló információ forrása és megbízhatósága
  - a gazdálkodó egység és környezetének megismerése
- ha a könyvvizsgáló nem szerzett elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot, akkor a könyvvizsgálónak meg kell próbálnia további könyvvizsgálati bizonyítékot beszerezni
  - ha nem tud, korlátozott véleményt kell kiadnia, vagy vissza kell utasítania a vélemény nyilvánítást a pénzügyi kimutatásokról

Dokumentálás

A dokumentációban szerepelnie kell:

- a lényeges hibás állítás becslött kockázatainak a kezelésére adott átfogó válaszoknak, az elvégzett további könyvvizsgálati eljárások jellegének, ütemezésének és terjedelmének
- az ezen eljárások és a becslött kockázatok közötti kapcsolatnak
- a könyvvizsgálati eljárások eredményeinek, beleértve a következtetéseket
- a dokumentációnak szemléltetnie kell, hogy a pénzügyi kimutatások egyeznek a mögöttes számviteli nyilvántartásokkal vagy levezethetők azokból
- amennyiben a könyvvizsgáló korábbi könyvvizsgálatok során megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték felhasználását tervezi, bele kell foglalni a dokumentációba azokat a következtetéseket, melyeket akkor levont

**Köszönöm a
figyelmet**